Postimees

82. aastakäik – Ilmub iga päev varahommikul

Toimetus ja peakontor Tartus, Ülikooli t. 21/23.
Toimetus ja kontor Tallinnas, Viru tn. nr. 11.
Telefonid Tartus: Tegevtoimetaja ja toimetuse sekretär 2-86, Tartu teated 1-86, siseriik 2-68, välispoliitika osakond ja kaugeköned 9-86. Ärijuhatus 65. trukikojajuhataja 14-65, tellitus 80, raamatukauplus 2-50. — Posti jooksev arve nr. 2171.
Telef. Tallinnas: Toimetus 436-81, kontor 436-11.
Käsikirjad hoitakse alal ainult sellekohasel soovil.
Kuulutuste hinnad: Kuulutuste kirjaga: kuulutuste küljel 5 senti, teksti ees 12 senti, teksti sees 15 senti mm. Kohaotsimiskuulutused poole hinnaga. Kuulutuste koha valiku soove täidetakse ainult võimalust mööda.
Kuulutusi võetakse vastu äripäeviti: „Postimehe" peakontoris kl. 8.30-st kuni 18-ni, „Postimehe" raamatukauplu-ses, Suurturg 16, kl. 8-st kuni 17-ni, „Postimehe" Tallinna kontoris kl. 9-st kuni 15.30-ni. Pühapäeval: „Postimehe" toimet., tel. 1-86, kl. 18 kuni 20-ni.

Üksiknumber 6 senti
Hinnata kaasandeks igal pühapäeval pilkeleht „Sädemed"
„Postimehe" tellimishinnad:
Postiga: 1 kuu — kr. 1.60, 3 kuud — kr. 4.80, 6 k. — kr. 8.40, üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu kr. 1.40, 6 k. — kr. 8.60, 9 k. — kr. 12.80, 12 k. — kr. 17.—. Välismaale — kr. 4.— kuus.
Tellimishind Tartu linna tellijaile kojukandmisega on võrdne postiga tellimise hinnaga.
Postita (a. o. Tartus tallitusest ise ära viies) 1 kuu — kr. 1.50, 3 kuud — kr. 3.—, 6 k. — kr. 3.95, üle 3 kuu korraga tellides iga järgnev kuu kr. 1.15.
Aadressi muutmine 25 senti.
„LASTELEHT" 1 kuu — 40 s., 3 k. — 80 s., 6 k. — kr. 1.10, 12 k. — kr. 3.50. Üksiknumber 20 senti. Ilmub 2 korda kuus.

Nr. 307 Laupäewal, 12. nowembril 1938 Tänaft lehte 12 leheküige

Kõik Saksa juudid koonduslaagrisse?

Saksa walitsuse juhtiwad liikmed arutawad uusi samme juutide wastu. — Need kujunewad arwatawasti õige karmideks. — Kõik juudid Münchenist wälja

Goebbels: spontaanne ja loomulik reaktsioon

Berliinist, 12. nowembril. (Reuter) Saksa walitsuse juhtiwad liikmed, kaasa arwatud ka Hitler, marssal Goering, Hitleri asetäitja Rudolf Hess, propagandaminister dr. Goebbels ja wälisminister von Ribbentrop, pidasid ööl wastu reedet koosoleku, et arutada abinõusid, mida kawatsetakse tarwituselе wõtta juutide wastu. Arwatakse, et need abinõud awaldatakse reedel.

Ametlikkudes ringkondades ollakse arwamisel, et juutide wastu tarwituselewõetawad abinõud on wäga karmid ja waljud.

Münchenist teatab Havas: Kõik Müncheni juudid pidid endid neljapäewal enne kella 6 õhtul registreerima politseikomissariaadis ja andma komissariaadile üle oma korterite ja garaažide wõtmed. Juutidele anti 48-tunniline tähtaeg Münchenist lahkumiseks. See tähtaeg hakkas maksma 10. nowembril kella 16-st alates. Hulk juute pidi lahkuma hotellidest.

Paljud juutide eramajad on maha põletatud. Münchenis oli neljapäewa õhtuni wangistatud 500 juuti, nende hulgas ka palju naisi.

Hitler ja wälisminister von Ribbentrop wiibiwad praegu Münchenis.

Dr. Goebbelsi teraw artikkel

„Saksawaenuline wälismaa teeks hästi, kui ta jätaks Saksa juutide küsimuse ja selle lahendamise ainuüksi sakslaste hoolde," ütleb propagandaminister dr. Goebbels terawas artiklis wälismaa ajalehtedes ilmunud arwustuste kohta. Dr. Goebbelsi artikkel awaldati rahwussotsialistide häälekandja „Völk. Beobachteri" laupäewahommikuses numbris.

Waieldes wastu wälismaa ajalehtede kommentaaridele, millistes kirjeldati wiimaseid juudiwaenulisi meeleawaldusi ja juudi kaupluste rüüstamist kogu Saksa rüngis, ütleb dr. Goebbels, et wälismaal lewitatud sõnumid mitte ainult ei ole sihilikud, waid paljudel juhtumitel koguni waled.

„Meie teame," kirjutab minister, „kust tuleb otsida Pariisi atentaadi õhutajaid. Juba mitu kuud püüawad wälismaa juutide kontrolli all seiswad teadeteagentuurid õhutada kogu maailmas wihawaenu Saksa rahwa wastu. Needsamad agentuurid on ka nõudnud atentaatide korraldamist rahwussotsialistliku Saksamaa silmapaistwatele esindajatele. Selliste äsfitajate seas torkawad eriti silma juudid Georg Bernhard ja Emil Ludwig. Sellest ringist tulebki otsida Pariisi mõrwa waimseid isasid.

Põhjused, millistel juudid ründasid saatkonna sekretäri, on silmanähtawad. Pärast seda, kui juutide kawatsus häwitada Saksamaad Müncheni kokkuleppe tagajärjel ebaõnnestus, pidi Saksa diplomaadi tapmine Pariisis saama rahwuswahelisele juutlusele signaaliks uue kampaania alustamiseks. Kuid selle asemel, et tuua soowitud tagajärgi, Pariisi paugud ainult aitasid hoiatada Saksa rahwast. Kuigi Saksa riik Wilhelm Gustloffi tapmise ajal end ei liigutanud,

puhkes — kirjutab dr. Goebbels edasi — teise juudi mõrwa tagajärjel Saksamaal spontaanne reaktsioon juutide wastu ja pahameele ning wiha lawiin. See mis leidis aset neljapäewa õhtul, näitab ainult seda, et Saksa rahwa kannatus on nüüd lõppenud.

Saksawaenuline ajakirjandus wälismaal püüab tekitada muljet, nagu walitseks Saksamaal kodusõja olukord ja nagu oleks Saksa rahwa spontaanne reageerimine hoolikalt organiseeritud. „Kui wähe need kollased ajakirjanikud tunnewad Saksamaad," hüüab minister. „Kui teistsugused olekfid olnud need meeleawaldused siis, kui neid tõepoolest oleks organiseeritud!"

Dr. Goebbels ei salga, et meeltawaldawate rahwahulkade eesmärgiks oli häwitustöö, kuid minister eitab kaupluste rüüstamist.

Erilise terawusega pöördub dr. Goebbels Ameerika ajalehtede wastu, millistes kõneldakse meeltawaldawatest Saksa kodanikkudest kui „natsi pööblist" ja „gangsterite bandedest", kes põrandaaluses orgias olewat andunud röövimisele ja häwitamisele. Selleks, et tõendada Ameerika ajakirjanikkude sõnumite tõele mittewastawust, toob dr. Goebbels ette mõningaid näiteid. Nii kõnelewad ühed ajakirjanikud 100—200 meeleawaldajast, kuna teiste ajakirjanikkude silmad olewat näinud kuni 20.000 meeleawaldajat. Üks ajakirjanik wäidab, et rahwahulgad olewat waadanud passiiwselt pealt, kui bandiidid rüüstasid kauplusi, kuna samal ajal teiste wäidete järgi rahwas olewat wõtnud ise rüüstamisest osa. Ühtede ajalehtede teatel olewat wõinud inimeste nägudel näha õnne- ja rahuldustunnet, teiste järele hämmastust.

Saksamaal ei ole mingit kawatsust selistele sõnumitele wastata, kirjutab Goebbels edasi. See, mis leidis aset, oli spontaanne reageerimine loomulikkude instinktide alusel. Kui sõnum alatust mõrwast sai teatawaks, astus Saksa walitsus otsekohe samme Saksa rahwa aktsiooni mahasurumiseks. Wälismaa ajalehed ei teeni iseendid ega ka Saksa juute, kui nad sündmusi moonutawad ja wäänawad.

„Juutidele awalikus ja eraelus ning ärialal antud seisukoht sõltub Saksa juutide eneste käitumisest, kõige pealt aga rahwuswahelisest juutlusest.

Saksa walitsus on kindlasti otsustanud säilitada maal rahu ja korda.

Mis puutub juudiküsimusse, siis oleks rahu ja kord kõige paremini garanteeritud siis, kui oleks leitud lahendus, mis on kooskõlas Saksa rahwa soowide ja wajadustega. Pärast seda, kui kõlas hoiatussignaal Pariisist, on Saksa rahwas üksmeelne kuni wiimse meheni oma juhtumises juudiküsimusele.

Pole mingit tarwidust rõhutada, et awalikud meeleawaldused on nüüd täiesti lõppenud ja et nüüdsest peale pole kellegil õigust astuda iseseiswalt samme.

On oodata dekreete, mis normeeriwad juudiküsimuse.

Saksa rahwas wõib olla kindel: juut Grynzspan oli juutluse esindaja, von Rath oli Saksa rahwa esindaja. Juutlus awas Saksa rahwale Pariisis tule, millele Saksa walitsus wastab kindlalt, kuid legaalsel kujul."

Dr. Goebbels kajutab juhust, et teatada maailmale, et iga riik, kes leiab enese olewat kutsutud kaitsma juutlust, ja wastu wõtma kas wõi mõnda üksikut Saksamaal mittesoowitawat juuti, on Saksamaale tõeline heategija.

Kitsendused piirduwad äriala?

Hiljem teatatakse Berliinist: Reede hilisõhtuks ei olnud Saksa walitsuse kawatsetud sammud juutide wastu weel selgunud. Siiski walitses arwamine, et need sammud piirduwad suurelt osalt kitsenduste kehtestamisega juutide teotsemisele äri- ja majandusalal.

Rahwussotsialistide häälekandja „Angriff" kirjutas reede õhtul, et juudi äride müük aarialastele teeb suuri edusamme. Lehe teatel kaaluwad rahwussotsialistliku erakonna wõimud iga müüki hoolega, selleks, et kindlaks teha, kas peremehe wahetus on soowitaw ja kas juut ei taha peremehe osaft lahti saada ainult sellepärast, et äri ei käi hästi.

Reedel hakkasid Berliini uulitsad wõtma jälle normaalset ilmet.

Kõnniteedelt olid rusud kõrwaldatud. Samal ajal tislerid ja puusepad olid kibedasti ametis laudade löömisega juudi kaupluste sisselöödud akendele. Paljud ärid arwatawasti ei awa oma uksi enam, sest häwitusest pääsenud kaubad on weetud teistesse kohtadesse. Paljudele laudadega kinnilöödud ustele on kleebitud plakatid, milles teatatakse, et „äri arianiseeritakse" wõi et „äri müüdud aarialasele".

„Angriffi" teatel on suur juudile kuuluw Garbati sigarettide wabrik läinud aarialaste kätte. Kolm suurt moeäri: Etam, Neumann ja Lewandowsky, kellel Berliinis ja mujal on palju osakondi, on samuti arianiseeritud, kusjuures 2 wiimast on üle wõetud sudeetlaste poolt.

Saksa siseministeerium awaldas reedel 70 juudi nimekirja, kes on Saksa riigi kodakondsusest wälja heidetud.

Lahing tihedas udus

Mõlemad pooled teatawad raskeest kaotustest. — Hulk wangilangenuid. — Castelloni rindel pandi pealetung seisma

San Sebastianist, 12. nowembril. (DNB) Reedel jätkasid Hispaania rahwuslased Ebro rindel pealetungi. Kuid sõjaoperatsioone raskendas tihe udu, mis ei lubanud lennuwäel etendada wõitlustes tawaliselt tähtsat osa.

Segre rindel walmistati Barcelona-meestele reedel uus tõsine lüüasaamine. Sellel rindel nende kaotused olewat äärmiselt rasked.

Castelloni rindel on Barcelona pealetung täielikult seisma pandud.

Francolaste sõjateadaandes öeldakse, et francolaste wäed on Ebro rindel wallutanud palju kõrgustikke. Nad walitsewad Campasinos—Asco tee üle. Nendes wõitlustes on wangi langenud 400 Barcelona-wäelast.

Segre rindel on ebaõnnestunud wastase rünnakud, kusjuures ta on kaotanud mitusada meest surnutena ja üle 2000 mehe wangidena. Francolased on sõjasaagiks saanud 20 kuulipildujat.

Castelloni rindel on Barcelona wägede rünnakud olnud tagasijõetud. Francolaste lennukid on pommitanud sõjalisi eesmärke Valencia sadamas.

Barcelona wägede sõjateate järgi on Barcelona-wäed löönud tagasi francolaste ägedad rünnakud Ebro tsoonis, kusjuures francolastele on sünnitatud raskeid kahjusid.

Segre jõe paremal kaldal on francolased teinud ägedaid wasturünnakuid Barcelona-wägede positsioonidele. Wõitlused sealses piirkonnas jätkuwad.

Idarindel raunikusektoris on Barcelona-wäed energiliselt tagasi löönud mitu francolaste rünnakut.

Iga Eesti poiss ja tüdruk loeb „LASTELEHTE"

Hallo! Hallo!
JOUDSID MUUGILE
NÕUDKE KÕIKJALI
Ester
kvaliteet- ja tualettseebid
• Lavendel-,
• Marseille-,
• Kümblus- ja
• Saunaseep
ÜHING „EESTI LIHAEKSPORT"

CENTRAL Pühapäeval, 13. nov. kell 12 p. viimast korda, ainult üks seanss!
Hiilgav muusika- ja laulufilm
TUTARLAPS KULDSEST LÄÄNEST
Jeanette MacDonald ja Nelson Eddy. Pääsmete hinnad hariliikudi. Kassa avatud kella 11 alates.

Esietenduskino LAINE
Pühapäeval, 13. nov. kl. 12.30 (ainult üks seanss)
RAHVAETENDUS
Suur naerufilm
Pansion Filoda
Ida Wüst, Theo Lingen, Sabine Peters, Hans Richter, Rich. Romanowski j. t. Algus kell 12.30. Kassa avatud kl. 11.30 alates.
Noorsoole lubatud. Pääsmete hinnad 15, 25, 35 senti.

LOUIS GRISEL
Saadawal paremates kellajepaärides

«Vanemuise» einelaud
PÜHAPÄEVAL, 13. NOVEMBRIL 1938. a.
kella-5-tee
KABAREE-EESKAVAGA

KOGU PERE

LEIAB OMALE VAJALIKU
MOE-, PUDU- JA PESUÄRIST
VENNAD LEPP
TARTUS, KAUBAHOOV 2 JA 3

«Eedenis» Alates 12. skp. suurendatud
MARDIHANI VERIVORSTID
kabaree-eeskava
Esinevad „STAR-SISTERS" ja „EDNA ja LEON" — akrobaadid Berliinist.

Täna, laupäeval kell 9 õhtul
restoran „Kuld-Lõvi" ruumes traditsiooniline
Mardi-maskeraad
E. R. ja K. V. A. JUHATUS

Daamid ja härrad!
Oma üleriided
tellige ja ostke
Karl Abel'i
ride- ja valmisriete suurlaost
Tartus, Kaubahoov 34/35. Tel. 8-19.
Tutvuge meie uudisriietega!

HINDATE ILU JA VALITUD VAIMUTOITU — AJAKIRI
„NÄDAL PILDIS"
PAKUB MÕLEMAID

KELLADE
soodsam ostukoht alati
H. BERGI asut. 1899 KELLAARI Võidu tn. 15.
Moodne sääp ● Suurim valik.

Lätil oma autotööstus

Riiast, 11. now. A.-S. Wairogs on seni tootnud juba 500 weo- ja sõiduautot Riigi iseseiswusepäewaks walmiwad ka esimesed 8-silindrilised sõiduautod. Need on 5-istmelised, kuna edaspidi hakatakse walmistama ka 7-istmelisi sõiduautosid.

Allikas: Eesti Rahvusraamatukogu